

ZAGONETKE ČRNOGLAVIH MUHARJEV NA KOZJANSKEM

// Martin in Polona Gorišek

Samec črnoglavega muharja med spletnjem gnezda pri Rimskih Toplicah leta 2020.

foto: **Martin Gorišek**

Podatki o gnezdenju črnoglavega muharja (*Ficedula hypoleuca*) so v Sloveniji zelo redki. V letih 2017, 2019 in 2020 je bilo v bukovih sestojih nad dolino Gračnice pri Rimskih Toplicah opaziti več poskusov gnezdenja te vrste, vendar se je le redko katero od njih končalo uspešno. Prvo opazovanje se je dogajalo leta 2017, ko je prijatelj Dušan Klenovšek 6. junija opazoval pretežno sivo obarvanega samca črnoglavega muharja, ki je nosil hrano v duplo in iz njega iznašal iztrebke, samice pa ni bilo videti. Ob naslednjem obisku 8. junija znakov gnezdenja ni bilo več opaziti, obstaja pa možnost, da so mladiči v tem času že odleteli.

Dne 30. maja 2019 sem v gozdu v bližini svojega doma prvič zaslišal petje črnoglavega muharja, misleč, da gre za bolj običajnega belovratega muharja (*Ficedula albicollis*), ki le nenavadno poje. Šele po fotografiranju sem ugotovil, da je bil muhar črnoglavi. Naslednji dan je s samico obiskoval duplo.

v kostanju z veliko odprtino. Približno 200 m stran sem na bukvi z več dupli odkril še en par črnoglavih muharjev, ki sem ju od daleč fotografiral in posnel petje samca. Po štirinajstih dneh se je gnezdenje navidezno končalo, saj je bil opazen povečan vhod v duplo, ki bi lahko bil posledica plenilca.

Leta 2020 sem 2. maja zjutraj v bližini kostanja zopet zaslišal petje črnoglavega muharja. Sredi maja je samica pričela z znašanjem gnezda, visoko v trhli bukvi. Duplo sta obiskovala do 25. maja, nato sem, kakor prejšnje leto, znova opazil povečan vhod v duplo.

Samica črnoglavega muharja gradi gnezdo v bukovem štrclju.

foto: **Martin Gorišek**

Črnoglavi muhar ob vhodu v duplo blizu Radeža pri Lisci leta 2017.

foto: **Dušan Klenovšek**

V letih 2019 in 2020 sem sicer na več mestih v okolici svojega doma (Lisca, Veliko Kozje, Rimske Toplice) zaznal petje črnoglavih muharjev.

Letos se je 7. aprila prvič zgodilo, da je eno izmed gnezdilnic v našem visokodebelnem sadovnjaku obiskal par domnevno črnoglavih muharjev. Samec je bil po operjenosti še najbolj podoben črnoglavemu muharju, njegovo svatovsko petje pa je bilo mešanica petja belovratega in črnoglavega muharja. Da bi lahko šlo za hibrida, mi je dalo misliti tudi njegovo zgodnje gnezdenje, saj po mojih izkušnjah črnoglavi pričnejo gnezditi mesec kasneje, v maju.

Notranjost gnezdilnice, ki je gostila tri različne goste.
foto: **Martin Gorišek**

Dne 27. maja je gnezdilnico obiskal Dare Fekonja iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije in uspelo mu je obročkati samca, samico in štiri skoraj dorasle mladiče, ki so dan po tem že zapustili gnezdilnico.

15. junija 2024, ko je bilo gnezdenje belovratih muharjev končano in jih ni bilo več zaznati, je hčerka Polona v gozdu 4 km stran posnela petje črnoglavega muharja. Ob mojem obisku lokacije sem tudi sam slišal njegovo petje v bližini visoke bukve s trhlím vrhom. Samico pa sem za trenutek videl, kako je zletela iz dupla v trenutku, ko ga je obiskal veliki detel (*Dendrocopos major*). Na bukvi sem v času opazovanja zaznal obiske velikega in srednjega detla (*Dendrocoptes medius*) ter črne žolne (*Dryocopus martius*).

Pri veliki večini mojih dosedanjih opazovanj gnezditvev črnoglavih muharjev sem ugotovil, da za gnezdenje najraje izbirajo zapuščena dupla detlov, zelo visoko v bukvah. Ta dupla večinoma niso v zdravem, ampak v trhlím, že od gliv napadenem lesu. Ker je v takšnem lesu veliko žuželčjih ličink, jih detli in žolne pogosto obiskujejo, ob tem pa najdejo tudi muharjeva gnezda. Domnevam, da je zaradi tega toliko poskusov gnezditvev neuspešnih. Tudi drugi gnezditveni podatki črnoglavega muharja v Sloveniji se po Atlasu ptic nanašajo večinoma na poskuse gnezditve.

Verjetni hibrid med črnoglavim in belovratim muharjem iz gnezdilnice v našem sadovnjaku.

foto: **Martin Gorišek**

Na kratko še o gnezditvah belovratih muharjev v naših domačih gnezdilnicah, ki jih spremljamo že vrsto let. Letos so se vrnili trije lani obročkani samci, ki so uspešno gnezdili z neobročkanimi samicami. Zanimivo je, da še nisem opazil vrnitve v preteklih sezonah obročkanih mladičev in samic.

Za zaključek še letošnji nenavadni dogodek v eni izmed gnezdilnic. Na dno je gnezdo znosil navadni polh (*Glis glis*), nanj par belovratih muharjev z dvema jajcema, na slednjega pa še drugi par belovratih muharjev, katerih gnezdo s tremi jajci je segalo do vhodne odprtine. Šele ko sem odprl gnezdilnico, sem ugotovil, da gnezdenje ni bilo uspešno. Po to zanimivo gnezdo je prišel Dare Fekonja in ga odnesel v Prirodoslovni muzej.

Od zgoraj opisanih opazovanj sem zbral veliko fotografskega, video in zvočnega gradiva, ki upam, da bo pripomoglo k poznavanju pojavljanja črnoglavega muharja, njegove številčnosti in gnezditvenih navad na območju Slovenije.